

ste, predstavlja zbirku eseja, ogleda, prikaza knjiga i komentara o korelaciji književnosti — nauka. Osim teksta: *Dete postaje div*, objavljenog 1960. godine, svi ostali članci publikovani su 1967., 1968., 1969. godine, u našim listovima i časopisima. Ova zbirka tematski istorijskih tekstova sastavljena je od uvodnog članka: *Antibarbarus*, te ciklus: *Shvatanja i Ostvarenja*, kao i završnog članka: *Hefestov čekić*. Na kraju knjige pisac daje autokomentar svog djela, u obliku »Post scriptum«. Interesantno je napomenuti da skoro svi tekstovi pomenute knjige imaju podnaslove, ili mota, kojima se dublje osmisljavaju idejne osnove datih članaka.

U ovoj svojoj knjizi Tautović problematizuje današnju situaciju književnosti u kontekstu narastajuće tehničizacije naše planete, pa čitavo djelo nosi podnaslov: *Ogledi o naučnoj fantastici. Hefest u svemiru* donosi razmišljanja o teorijskoj dimenziji naznačenog osnovnog problema, kao i o praktičnim tehničkim dostignućima našeg vijeka, koja čovjeka čine stanovnikom svemira, ali i tragičnim robom tehnike. Ovakom kompleksnoj tematika iziskivala je i ovđe našla razgranatu i zrelu analizu, sa brižljivo i vješto prezentiranim panoratom saznanja najautoritativnijih svjetskih izučavaca socioloških, umjetničkih i naučnih ekvivalenta književnosti — nauka. Objektivnoj istini najbližom se čini sljedeća konstatacija Žan-Mari Gijoja: »Ima, izgleda, tri, odeliša perioda u razvoju poezije. Videli smo da je poezija u svom početku bila jedna sa naukom samom i sa filozofijom prirode... U potonjem periodu, jedna vrsta podele rada proizvela se u ljudskom mišljenju. Videli su se pesnici koji nisu bili, tako reći, ništa drugo do bića što osećaju; videli su se naučnici sasvim apstraktnе inteligenčije. U jednoj budućnosti više ili manje dalekoj, ponovo može postati mogućnije ujedinjenje poetske originalnosti sa inspiracijama nauke i filozofije.«

Govoreći o odnosu robot-pjesnik, zatim, o pokušajima da se mašina oduhovi i zapjeva umjesto čovjeka, Tautović smatra da će poetsko stvaralaštvo morati da ostanе čovjekovo vlasništvo zato što osjećanje, kao bitan preuslov književno-umjetničkog čina, ne može da pos jede tehnika. Otuda kibernetika, aeropoetika, »science fiction« i svi ostali pokušaji potiskivanja književnosti, ili interpolacije unutar naučnih sfera, predstavljaju samo metamorfozu, a nikako negaciju smisla i vrijednosti književnog stvaranja. Jer, ukoliko služe čovjeku i čovječnosti, mašina i poezija se ne potitu, već dopunjuju u totalitet stvaralačke sinteze. Odnosno, u okrilju naučne fantastike, poezija nužno prima odlike empirizma, a nauka se prožima humanošću, tim bitnim svojstvom umjetničke kreacije. Stoga, Tautović pronicljivo kaže: »Dosadašnja metafizička poezija izrasta iz jedne filozofske ili religiozne metafizike, kao njena pesnička transpozicija i eksprezija; naprotiv, iz današnje naučno-fantastične književnosti — iz poetske prirode naučnih podataka u toj književnosti — izrasta neka nova metafizika.«

U stvari, u sintezi nauke i umjetnosti, tzv. »science fiction«, čijem nastajanju je prethodilo »slivanje istorijskog i kosmičkog«, Tautović vidi mogućnost i svršishnost umjetničkog čina kao primijenjenog akta. Naiime, za ovog pisca vrhunski ideal bitisanja, putem stvaralačke dinamike, jeste Hefestov duh, tj. dijalektički spreg ljudskih kontradikcija, koje se najbolje mogu prevazići ljudskom akcijom.

I pored mjestimičnog variranja istih i ponavljanja sličnih stavova, isbitvene zebne, nekompaktne strukture, diskutabilnih projekcija problema i djelimično kontradiktornih premissa, knjiga: *Hefest u svemiru* znači zrelu i korisnu tvorevinu, zapravo, vidan doprinos izučavanju sudbine današnje književnosti.

Nedeljko Kravljača

U POVODU SAVETOVANJA O AKTUELNIM PITANJIMA IZ RADA OMLADINSKIH LISTOVA I ČASOPISA

U relativno kratkom periodu, od VIII kongresa Saveza socijalističke omladine Srbije do danas, novoizabrano rukovodstvo Republičke konferencije SSO Srbije pokazalo je znatnu zainteresovanost za problematiku omladinske štampe u SR Srbiji. Tako je, 10. decembra 1974. godine, održana konferencija za štampu na koju su, pored novinara iz drugih sredstava javnog informisanja, pozvani i predstavnici omladinske štampe, radio i televizije iz SR Srbije, SAP Kosova i SAPP Vojvodine. Dve nedelje kasnije, 23. decembra, Sekretarijat Predsedništva republičke konferencije SSOS sazvao je savetovanje pod nazivom »Aktuelna pitanja iz rada omladinskih listova i časopisa i aktivnost u sprovođenju akcionalno-političkih programa IX kongresa SSOJ i VIII kongresa SSOS«. Pored predstavnika omladinskih listova i časopisa, pozvani su i omladinski aktivisti iz opštinskih konferencija SSO Srbije koji se bave pitanjima informisanja, jedan broj mladih kulturnih i naučnih radnika, kao i novinari koji od ranije prate rad omladine.

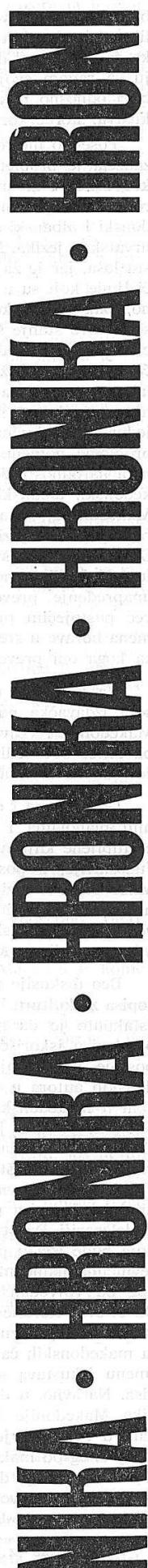
Već je uvodno izlaganje koje je dala Tatjana Novaković, potpredsednik RK SSOS, pokazalo da su se sazivači savetovanja potrudili da daju dovoljno materijala za diskusiju. Osim što su iznete određene karakteristike iz rada omladinske štampe u Srbiji, navedeni su i najkonkretniji problemi sa kojima se u svakodnevnom radu sreću pojedinci, poimence navedeni, omladinski časopisi i listovi iz SR Srbije. Ove podatke Republička konferencija je dobila od samih redakcija, na svoj zahtev što svedoči da je savetovanje pripremano za vremena. Šteta je samo što nisu svu listovi i časopisi dostavili podatke o svom radu, jer bi time ovo izlaganje bilo još dokumentovanje i kompletne.

U diskusiji je učestvovalo više diskutanta. Crvena nit koja se provlači kroz sve diskusije je nedostatak finansijskih sredstava, jer se svaki od diskutantata, na ovaj ili onaj način, osvrnuo na ovu rak-ranu naših omladinskih listova i časopisa. Neće biti nadmet spomenuti najkarakterističnije stave iz pojedinih diskusija u vezi sa materijalnom problematikom listova i časopisa. Po Milisavu Saviću, glavnom uredniku beogradskog »Književne reči«, časopisu za kulturu su u stalnim finansijskim krizama, zbog čega i izlaze prilično nerедovno, a ni sadržaj im nije uvek zadovoljavajući. Veoma je interesantna i konstatacija Zorana Eraka iz »Omladinskih novina« da se od časopisa traži maksimum a daje minimum. Ljubomir Kečkić iz »Studenta« izneo je stav prema tome su u finansijskim nedaćama gotovo svu omladinsku listovi i časopisi, što u znatnoj meri utiče kako na njihov kvalitet, tako i na rešavanje kadrovskih problema.

Iako su finansijski problemi ono što u najvećoj meri muči omladinsku štampu, ipak su se diskutanti osvrnuli i na druga pitanja. Izneto je mišljenje da se omladinska štampa tretira kao maloletnik pod starateljstvom. Jedan od izraza takvih stavova je i to što se urednici omladinskih listova i časopisa skoro i ne primaju u članstvo Saveza novinara Jugoslavije, mada obavljaju isti, a ponekad i teži posao od ostalih novinara.

Učesnici savetovanja su u diskusiji razmatrali i druge probleme omladinske štampe. Spomenuto je da mijedan univerzitet (sem beogradskog, gde izlaze »Vidici« i »Student«) nema svoj list. Pomenut je i problem tiraža omladinskih listova i časopisa, pri čemu su navedeni i vrlo konkretni podaci o tiražu pojedinih zabavnih revija s jedne, i tiražu omladinskih listova s druge strane.

Interesantna je bila i diskusija dr Žarka Papića, člana Izvršnog komiteta Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije. Pošto je dao nečisto uopštenji teorijski ekspoze o mestu i ulozi omladinske štampe i mladih uopšte, govorio je i konkretnije o nekim aspektima iz rada omladinskih časopisa i listova kod nas. Između osta-

log, on se založio za totalnu saradnju časopisa (ne samo saradnju redakcija, nego i savetu časopisa, a i samih izdavača). Ukoliko bi se ovakav vid saradnje ostvario, nesumnjivo bi se podigao nivo omladinskih listova i časopisa u celini. Jedan korak ka tome je prevazilaženje republičkih i jezičkih granica, posebno kod časopisa za kulturu, što bi doprinelo većem međusobnom upoznavanju i zblžavanju, kao što je to konstatovao i dr. Papić.

U diskusiji su dalje došli do izražaja i drugi stavovi. Tako je traženo da se više pažnje posveti omladinskom radiju. Dalje, čulo se i mišljenje da naše omladinske novine (ne samo u Srbiji nego u celoj Jugoslaviji) grafički i likovno nisu na nivou današnjih tehničkih i likovnih dostignuća, da ne deluju dovoljno atraktivno, za razliku od na primer nekih omladinskih novina iz Poljske ili Čehoslovačke. Zatim, zamereno je i jeziku kojim su one pisane, jer previše podseća na jezik svih drugih novina, ne oseća se mlađački duh u dovoljnoj meri, nisu strane ni fraze, a sve to, i te kako, utiče na prihvatanje naših omladinskih listova kod publike. Jedan od diskutantata naveo je i to da mladi kod nas ne čitaju dovoljno.

Na kraju savetovanja govorio je i predsednik RK SSO Srbije Svetozar Mijailović. Posebno vredi istaći njegovo mišljenje da Savez socijalističke omladine mora imati jasno opredeljenje prema omladinskoj štampi, mora znati šta od nje hoće i na kakav način da to ostvaruje. Jer nema svrhe voditi brigu i hvatati se za glavu tek onda kada dođe do nekih ekscesa, nego se omladin skoj štampi i njenim problemima mora posvećivati permanentna pažnja.

Svakako je pohvalno to što je Republička konferencija Saveza socijalističke omladine Srbije počela da se hvata u koštac sa problemima omladinskih listova i časopisa. Ovo je savetovanje prvi korak u tom njenom nastajanju i, posmatrajući ga kao takvo, moramo konstatovati da je u potpunosti opravdalo svoju svrhu. Sudeći po raspoloženju republičkog rukovodstva SSO Srbije i predstavnika omladinske štampe, može se očekivati napredak na tom planu.

Na kraju, založili bismo se za to da se u što skorije budućnosti održi sastanak predstavnika omladinskih listova i časopisa koji izlaze u Socijalističkoj autonomnoj pokrajini Vojvodini, predstavnika Pokrajinske i opštinskih konferencija SSOV i svih onih koji su zainteresovani za napredak i razvoj omladinske štampe u našoj pokrajini. Cilj ovakvog sastanka bio bi, u prvom redu, da se pristupi rešavanju problema koji tiče omladinsku štampu u Vojvodini. Akciono-politički program i zaključci X kongresa SKJ, IX kongresa SSOJ i VIII kongresa SSOS pružaju onu osnovu koja je neophodna za napredak u ovom pravcu.

Jaroslav Turčan

NOVI putevi za SARADNJU KNJIŽEVNIH STVARALACA MAKEDONIJE I VOJVODINE

Društvo književnika Vojvodine bilo je polovinom decembra 1974. godine domaćin delegaciji Društva književnika Makedonije. Radnom dogovoru o mogućnostima proširenja saradnje makedonskih i vojvođanskih književnih stvarača prisustvovali su i urednici više vojvođanskih časopisa za kulturu.

Predsednik Društva književnika Makedonije Blagoje Ivanov informisao je prisutne o tome koliko se u Makedoniji uradio i šta će se uraditi na upoznavanju makedonske književne i kulturne javnosti sa vojvođanskim književnim stvaračima i njihovim stvaračtvom. Istatko je da će, uskoro izaći antologija vojvođanske poezije. Osim toga, tokom iduće godine doći će i do razmene pisaca Makedonije i Vojvodine, i to tako što će jedan broj makedonskih pisaca

boraviti izvesno vreme u Vojvodini a nekoliko vojvodanskih pisaca u Makedoniji. Tako će pisci moći da se najdirektnije upoznaju sa radom svojih kolega u drugoj republici odnosno pokrajini, a i da razmene iskustva, što će koristiti i jednima i drugima.

Posebno mesto u diskusiji više urednika zauzela je problematika prevođenja sa makedonskog i albanskog jezika na jezike narodnosti Vojvodine, i ovih jezika na makedonski i albanski direktno, ne preko srpsko-hrvatskog jezika. Mada je ovde situacija doista loša, jer je za neke jezike nemoguće naći ljudе koji su u stanju da prevode direktno, ipak treba iskoristiti sve mogućnosti da se ovakvo stanje što pre popravi. To bi uticalo na bolje međusobno upoznavanje i veće uzajamno prožimanje književnog stvaračstva nastalog na tlu Makedonije i književnog stvaračstva nastalog u Vojvodini. Kao jedna od mogućnosti pri rešavanju ovog problema pomenuto je stimulisanje pripadnika narodnosti Vojvodine da studiraju makedonski, albanski i turski jezik; odnosno Makedonaca, Albanaca i Turaka da studiraju pojedine jezike narodnosti Vojvodine. Osim toga, i Društva književnika Makedonije i Vojvodine mogu da pomognu razvoj i unapređenje prevodištva omogućavanjem već postojećim prevodnicima da duže vremena borave u sredini koja se služi jezikom sa koga oni prevode.

Na dnevnom redu ovog sastanka našla se i izdavačka politika izdavačkih kuća iz Makedonije i Vojvodine. Naglašena je potreba da se obezbedi veći uticaj Društva književnika na izdavačku politiku u celini.

Govorilo se i o tome kako su u nastavnim planovima i programima naših škola zastupljene književnosti naroda i narodnosti Jugoslavije, a posebno kakvo je stanje u Makedoniji u vezi sa književnošću koja je nastala u Vojvodini, odnosno u Vojvodini u vezi sa makedonskom i drugim književnostima nastalim u Makedoniji.

Deo diskusije posvećen je i saradnji časopisa za kulturu iz Makedonije i Vojvodine. Istaknuto je da na ovom planu još ni iz bliza nisu iskorišćene sve mogućnosti koje postoje. Pored objavljuvanja tekstova makedonskih autora u vojvođanskim i vojvođanskim u makedonskim časopisima (čega je, i bilo), neophodno je bliže međusobno povezivanje samih redakcija. Ovde bi pomoći mogli da pruže Društvo književnika Vojvodine i Društvo književnika Makedonije. Prisutni urednici časopisa prihvatali su sugestiju da u delegaciji Društva književnika Vojvodine koja bude u posetu makedonskim književnicima jedno mesto zauzme urednik jednog od vojvođanskih časopisa za kulturu. On bi svoj višednevni boravak u Makedoniji iskoristio za upoznavanje sa radom redakcija makedonskih časopisa za kulturu i za razmenu iskustava sa kolegama iz tih časopisa. Naravno, u delegaciji Društva književnika Makedonije koja bude boravila više dana u Vojvodini jedno mesto će imati urednik jednog od makedonskih časopisa za kulturu. Sada ostaje da se vojvođanski časopisi za kulturu dogovore o daljim akcijama u tom pravcu.

Kao što se iz svega ovoga vidi, poseta delegaciji Društva književnika Makedonije

bila je pretežno radnog karaktera. Pretresano je više stvari od interesa ne samo za makedonske i vojvodanske ljudе od pera, nego i od šireg društvenog interesa. Doneto je i više odluka, te sada ostaje da se one sprovode u delo. Sudeći po onome što se čulo na sastanku, dobre volje ima. Zato se nadamo da će ova poseta Društva književnika Makedonije Vojvodini, doprineti ne samo boljom saradnji književnih i kulturnih radnika iz Makedonije i Vojvodine, nego i učem upoznavanju i zblženju kultura ovih sredina.

Jaroslav Turčan

NEOBAŠNJAVA NEOBAVEŠTENOST ILI IRONIJA BEZ KONCENTRACIJE

Poštovani druže uredniče, ne želim da vam oduzimam ni dragoceno vreme, ni prostor, samo zbog toga da bих iskazao svoje nezadovoljstvo zbog napisa o mojoj ANTOLOGIJI TRUBADURSKE POEZIJE koji je u poslednjem (189.) broju *Polja* objavila Mirjana Stefanović. Sastavim sam svestan da bi bilo nepotrebno, i nekorisno, odgovarati na očigledno ispoljenu ironiju u kojoj je začet i završen tekst o meni i mojoj knjizi; ja lično volim ironiju, jer od nje vas podilazi prijatna jeza, a ironija i ne može biti drukčija. Nažalost, kao što ćete videti, ne radi se samo o ironiji.

Nedavno sam, u toku jedne pismene i neuspeli polemike, napisao da je veoma teško negativno pisati o nekome, ili nečemu, a da istovremeno ne upadnemo u ko zna kake zamke. Sad ću opet ilustrovati svoj zaključak. Autorka teksta počinila je tri grube materijalne greške od kojih ova koju ću navesti i prokomentarisati, zbog odveć samouverennog tona kojim je iskazana, iz oblasti javne dezinformacije prelazi u šarlantanstvo za koje vas molim da pokušate naći jači primer. Citiram: *Kako bi bilo interesantno da su privedeni stihovi i najstarije poznato trubadura, Vilina od Poatjea, u čijim su stihovima izražene dve oprečne eroške konceptije: ...* Vidite i sami, prebacujem se zaista krupna greška; i zaista, bio bi to opravдан i neoprostiv prekor — pod uslovom da moja antologija ne počinje s ništa manje nego s četiri pesme tog trubadura koga autorka prikaza naziva Vilin od Poatjea, ali koji se u mojoj knjizi, kao i u svim francuskim izdanjima, zove Gijom IX Akvitanskim. Čini mi se da Mirjana Stefanović sama pruža mogućnost da se odgonetne ova njena neverovatna neobaveštenost; jer, pred kraj svoga teksta ona pominje Ezru Paunda koji je napisao čitave cikluse inspirisan poezijom trubadura, i koga je prevodio Milovan Danojlić. Dok sam prevodio svoje trubadure, čitao sam taj Paundov tekst na engleskom; pošto Paund pominje, koliko me sećanje služi, trubadure kao što su Sordel, de Born (Paund posebno voli de Born), Arno Danihel, a koje navodi i Mirjana Stefanović, mogu sasvim lepo zaključiti da ona nešto drugo o trubadurima nije ni čitala; tim pre što je najverovatnije i varijantu imena prvog trubadura uzela prema Paundovoj engleskoj verziji, zbog čega je i došlo do tog njenog ogrešenja. Da je bar površno pročitala moj predgovor o trubadurima moralu se na stranama 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20 sresti s imenom Gijoma IX Akvitanskog, za koga u više navrata kažem da je rođen u Poatieu i uz čije ime stavljam vrlo često određenje *prvi trubadur* — iz svega toga lako je mogla zaključiti da je Vilin od Poatjea (!) i Gijom IX Akvitanski ista ličnost. Nesreća je u tome što Mirjana Stefanović nije nikad pred očima držala nijedan njegov tekst, već sve što govorи napamet i prenosi. Zbog svega toga ja ne mogu diskutovati s autorom teksta, i ove reči koje ispisuem najmanje su unučene nioi, jer ne verujem da će se nad njima zamisliti.

Kolja Mićević